

Kommunereform Flatanger kommune:

Stå alene eller søke sammen?

Flatanger kommunes mål for arbeidet med kommunereformen er å finne og beslutte en kommunestruktur som i **størst mulig grad bidrar til å fremme bosetting og næringsutvikling i Flatangersamfunnet**. Våren 2016 skal innbyggere og politikere i Flatanger ta stilling til om dette skjer best ved å fortsette som egen kommune, eller ved å bli en del av en større, sammenslått kommune.

Flatanger er i forhandlinger om sammenslåing med Namsos, Fosnes, Overhalla, Høylandet og Namdals- eid. Kommunen har også, med hjelp fra Trøndelag Forskning og Utvikling, utredet om Flatanger kan bestå som egen kommune. I dette arbeidet er det gjennomført folkemøter, høring og møter i kommunestyre og utredningsutvalg.

Resultatet av forhandlingene med de andre fem kommunene og rapporten fra utredningen om Flatangers framtid som egen kommune gir grunnlaget for å bestemme seg: Skal Flatanger kommune stå alene, eller slå seg sammen i en stor Namdalskommune? Som innbygger får du si din mening i denne saken gjennom en **folkeavstemming den 23. mai 2016**. Deretter fatter kommunestyret endelig vedtak i løpet av juni.

I denne brosjyren kan du både lese om hva som er Regjeringens mål med Kommunereformen, og hva dette vil bety for Flatanger. Teksten bygger på Trøndelag Forskning og Utviklings utredning og på Regjeringens nettsider om Kommunereformen.

Olav Jørgen Bjørkås, ordfører (Sp)
Rune Strøm, rådmann

Hvorfor Kommunereformen, og hva med Flatanger?

Regjeringen har fire hovedmål for Kommunereformen:

1. Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
2. Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
3. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
4. Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

I Kommunereformen ble alle kommuner pålagt å utrede muligheter for sammenslåing med andre, og dessuten vurdere hvordan framtida som selvstendig kommune vil

kunne se ut. Teksten i denne brosjyren er basert på rapporten *Kan Flatanger bestå som egen kommune? Kommunereformutredning for Flatanger kommune*, levert av Trøndelag Forskning og Utvikling. Hele rapporten samt mer informasjon om kommunereformen og hva den betyr for Flatanger kommune finner du på nettstedet www.flatanger.kommune.no/kommunereformen.

For hvert av Regjeringens mål med Kommunereformen gir vi her et kort sammendrag av fordeler og ulemper for Flatangersamfunnet, med enten å stå alene, eller å slå seg sammen med andre kommuner.

Mål 1: Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne.

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester. (Sitat, Regjeringens nettsted om Kommunereformen)

Om Flatanger velger å stå alene?

Tjenester handler både om velferd, service og at kommunen ivaretar rollen sin som myndighetsutøver på en god og profesjonell måte. Innbyggerne i Flatanger kommune er godt fornøyde med tjenestene de mottar.

I dag er det en utfordring for Flatanger kommune å ha tilstrekkelig kompetanse, kapasitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen. Selv om innbyggerne er fornøyd med tjenestene, er kommunen sårbar på dette området. En har blant annet liten kapasitet til å ta på seg nye oppgaver, og er veldig avhengig av godt samarbeid med andre kommuner. Kommuneøkonomien er ikke solid nok til å

tåle uforutsette utgifter eller tap av inntekter uten at det går ut over tjenestetilbudet.

Tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere og innbygger blir fortere en utfordring i små miljøer der alle kjenner alle. I dag løses dette blant annet med at man samarbeider med andre kommuner.

Om Flatanger slår seg sammen med andre?

Flatanger sammenslått med Namsos og andre namdalskommuner vil i utgangspunktet gi like gode basis-tjenester innenfor oppvekst, helse- og omsorg på samme sted som i dag. På sikt må man likevel regne med en viss omorganisering av tjenestene. Dette kan komme til å skje uavhengig av om en velger å stå

alene, eller om Flatanger blir en del av en ny, større kommune.

En større kommune kan gi fordeler innenfor følgende områder:

- Større fagmiljøer og mer spisskompetanse, også på spesialiserte tjenester og oppgaver.
- Kapasitet til å ta på seg nye oppgaver og tjenester
- Mer solid kommuneøkonomi
- Innbyggerne får større rettsikkerhet, blant annet fordi man får en større avstand til saksbehandlere og færre habilitetsproblemer.
- Reduksjon av politiske og administrative styringskostnader, og tjenestene kan utføres på tvers av dagens kommunegrenser.

Mål 2: Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling.

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner. (Sitat, Regjeringens nettsted om Kommunereformen)

Om Flatanger velger å stå alene?

Flatanger kommune ligger slik til at den ikke er noen naturlig del av en større bo- og arbeidsmarkedsregion, verken som selvstendig kommune eller dersom man slår seg sammen med andre.

Flatanger kommune gjør i dag aktivt bruk av det rommet kommunen har til å prioritere lokale mål om vekst i ulike deler av kommunen. Dette gjelder spesielt næringsutviklingsarbeid og arealpolitikken i kommunen. Flatanger har i dag et sterkt utviklingsteam og en arealplan som legger til rette for næringsvirksomhet og bruk av fortrinn som naturressursene gir. Lokalkunnskap, lokale prioriteringer og lokalt skjønn brukes i stor grad i prosesser rundt samfunnsutvikling

og arealbruk. Det kommunen mangler av kompetanse og kapasitet på samfunnsutviklingsområdet, kjøpes som tjenester hos konsulenter og andre kommuner.

Flatanger kommune har i dag en god modell for utvikling av lokalsamfunnet. Å være relativt få personer i et samfunnsutviklingsteam på kommunehuset gjør det mulig å være effektiv og tett på lokalsamfunn og næringsliv.

Nærhet og få personer involvert gjør saksbehandlingen rask, smidig og løsningsorientert. Det er imidlertid usikkert hvor god økonomi kommunen vil ha til å benytte seg av dette økte handlingsrommet hvis man fortsetter som selvstendig kommune.

Om Flatanger slår seg sammen med andre?

En større kommune kan ha langt større slagkraft utad enn Flatanger kommune alene, og har dermed lettere for å bli hørt i regionale og nasjonale spørsmål. Dette kan for eksempel gjelde prioritering av fylkesveger. Samtidig vil det som i dag er Flatanger kommune kunne bli en mer eller mindre usynlig grend blant mange grender i en stor-kommune.

Arealpolitikken og næringsarbeidet i Flatanger vil se annerledes ut etter en eventuell kommunesammenslåing. Næringsarbeidet blir kanskje mindre avhengig av enkeltpersoner, og en får et større fagmiljø å spille på i den store, sammenslåtte kommunen. Det kan imidlertid bli vanskelig å ha et utviklingsapparat med lokalkunnskap og mulighet til å

møte næringslivet raskt når de har behov – i Flatanger.

Arealpolitikken i Flatanger vil bli påvirket av den arealpolitikken som føres i hele den nye kommunen. Det er ikke sikkert at saksbehandling og tilrettelegging for eksisterende og nyetablert næringsliv vil gå like raskt og smidig som i dag.

«Det er spesielt arealpolitikk og samfunnsutviklingsarbeid fundert på nærhet og lokalkunnskap som er viktig for Flatanger kommune. Derfor bør en være opptatt av å ta vare på dette, enten som egen kommune eller i forhandlinger om sammenslåing»

(Roald Sand, seniorforsker Trøndelag Forskning og Utvikling).

Mål 3: Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner.

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og nærings-sammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer. (Sitat, Regjeringens nettsted om Kommunereformen)

Om Flatanger velger å stå alene?

Flatanger har i dag høyere inntekter per innbygger enn landsgjennomsnittet for kommuner. Samtidig har kommunen små midler i disposisjonsfond, og dermed liten «buffer» når noe uforutsett skjer. Denne økonomiske bufferen kan økes ved at man setter av penger i fondet – men disse pengene må da komme via innsparinger i drifta. Selv om avstandene gjør at Flatanger ikke straffes økonomisk for å stå «frivillig alene», så har forslaget til nytt inntektssystem andre endringer som vil gjøre det krevende å stå alene. Kommuneøkonomien i framtida er usikker, uansett om kommunen velger å stå alene eller slå seg sammen

med andre, fordi kommunenes inntektssystem er under revidering.

Dersom de som bor i Statland /Tøttdal blir tatt inn i Flatanger kommune, kan det gi litt bedre økonomi. Det er likevel sterkt behov for kostnadsreduksjoner i kommunen dersom man velger ei framtid som egen kommune, og det vil kunne bli en utfordrende økonomisk situasjon for Flatanger kommune.

Om Flatanger slår seg sammen med andre?

En større kommune kan få sterkere økonomi og flere bein å stå på. Men også en sammenslått kommune er prisgitt inntektssystemet som defineres for kommunene etter at reformstøtteperioden på 15-20 år er

over. Kanskje kan man hente ut stordriftsfordeler, og ha en mer solid økonomisk base for å takle uforutsette utgifter og bortfall av inntekter. Men med avstander som mellom Namsos og Flatanger kan det også være utfordrende å hente ut disse stordriftsfordelene. Bedre økonomi i den sammenslåtte kommunen gir ingen garanti for at det vil brukes mer penger lokalt i Flatangersamfunnet. Det blir et politisk spørsmål i den eventuelle nye kommunen.

Mål 4: Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov. (Sitat, Regjeringens nettsted om Kommunereformen)

Om Flatanger velger å stå alene?

Flatanger har i dag 33 ulike interkommunale samarbeid, det vil si områder der kommunale oppgaver og tjenester til innbyggerne blir gjort i samarbeid med andre kommuner. Samarbeidene fungerer godt, men det er også noen utfordringer. Flatanger kommune har mindre kontroll over kostnader med og utforming av tjenestene som produseres, enn om kommunen leverer tjenestene selv. Når tjenester man kjøper i interkommunalt samarbeid blir dyrere, må man spare inn dette i de tjenestene kommunen produserer på egen kjøp. Fordelen er at kommunestyret selv styrer hvor man vil kjøpe tjenestene, og i hvilket omfang.

Dersom Flatanger kommune skal fortsette å stå alene, vil det bli behov for interkommunalt samarbeid på enda flere områder enn i dag. Likevel vil man sannsynligvis beholde noe mer lokal administrasjon og tjenester som egen kommune, enn etter en sammenslåing.

Det er god politisk deltakelse og valgdeltakelse i Flatanger kommune i dag, og en har mange ulike partier og nærhet mellom politikerne og alle deler av

kommunen. Kommunen styrer selv det man mener er de viktigste områdene: Arealpolitikk, samfunnsutvikling og basistjenester innen oppvekst, helse og omsorg. Som fortsatt selvstendig, liten kommune med sammenslåtte, større naboer kan imidlertid kommunens stemme i regionale spørsmål bli svakere. Da blir det viktig med gode regionale samarbeidsordninger.

Om Flatanger slår seg sammen med andre?

En sammenslått kommune som inkluderer Namsos vil være stor nok til å løse en del av oppgavene som i dag gjøres interkommunalt, f. eks barnevern, innenfor egen organisasjon.

Det blir færre folkevalgte per innbygger, og mer krevende for folkevalgte å være i tett dialog med alle deler av den sammenslåtte kommunen. Det blir også mer krevende å delta på politiske møter, på grunn av avstandene. Viktige saker fra Flatanger må dele oppmerksomheten til de folkevalgte med viktige saker fra andre deler av kommunen. Ved en sammenslåing kan for eksempel aktive grendeutvalg eller kommunedelsutvalg bidra til et levende lokaldemokrati.

Den nye kommunen vil også kunne ta imot nye oppgaver fra Staten. Avstanden til Namsos er imidlertid så stor at økning i arbeidsplasser her ikke gir drahjelp i Flatanger. Flatangersamfunnet er derfor utsatt ved sentralisering av tjenestetilbud og arbeidsplasser.

«I løpet av våren 2016 skal kommunestyret i Flatanger vedta om de går for selvstendighet eller sammenslåing til en større kommune. Geografiske avstander, ønske om fortsatt nærhet til innbyggere og lokale mål innenfor nærings- og samfunnsutvikling taler for at Flatanger kan bestå som en egen selvstendig kommune. I dag er imidlertid det økonomiske handlingsrommet til kommunen svakt. Kommunen har også utfordringer med blant annet kapasitet, kompetanse og habilitet, noe som gjør at man må overlate en del av oppgavene til andre. Da har man mindre påvirkning på tilbudet og kostnadene med det. Flatanger kommuner bør identifisere hvor det er viktig å ha påvirkningskraft, og mobilisere ressurser for å oppnå sterkere påvirkning på disse områdene.»

(Roald Sand, seniorforsker TFoU).